

THEOLOGIA

DOGMATICA

3

2. PARTIE

BX1751

.J4

1852-1854

v.3

t.2

c.1

230

1080042265

#2-6#H1

THEOLOGIA

WIRCEBURGENSIS.

DE BONAVIUS.

RR. PATRUM SOCIETATIS JESU

THEOLOGIA

DOGMATICA

POLEMICA, SCHOLASTICA ET MORALIS,

PRÆLECTIONIBUS PUBLICIS

IN ALMA UNIVERSITATE WIRCEBURGENSI

ACCOMMODATA.

EDITIO ALTERA

OPERA ET STUDIO PATRUM EJUSDEM SOCIETATIS.

TOMUS TERTIUS.

DE JURE ET JUSTITIA.
DE VIRTUTE RELIGIONIS.

*Capilla Alfonsina
Biblioteca Universitaria*

LUTETIÆ PARISIORUM,
SUMPTIBUS JULIEN, LANIER ET SOCIORUM,

4. VIA DICTA DE BUCI.

1853.

EXCUDERANT JULIEN, LANIER ET SOCII CENOMANI.

37760
BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
58316

RR. PATRUM SOCIETATIS IESU
BX 1751
THEOLOGIA
I 4

V. 3
1852-54

POETICA SCHOLASTICA ET MORALIS

PRÆLECTIONIBUS PERICIS
IN ALMA UNIVERSITATE WIRCEBURGENSI
ACCOMMODATA

EDITIO ALTERA

OPERA ET STUDIO PATRUM EIUDEM SOCIETATIS

TOMUS TERTIUS

DE JURE ET JUSTITIA
DE VIRTUTE RELIGIONIS

Capilla Alfonso X
Biblioteca Universitaria

FONDO BIBLIOTECA PUBLICA
DEL ESTADO DE NUEVO LEON

TRACTATUS
DE JURE ET JUSTITIA

AUCTORE R. P. THOMA HOLZGLAU S. J.

SS. THEOLOGICÆ DOCTORE EJUSDEMQUE

IN ALMA UNIVERSITATE WIRCEBURGENSI

PROFESSORE PUBLICO ET ORDINARIO.

APPENDIX

DE VIRTUTE RELIGIONIS

EX OPERE DE JUSTITIA ET JURE

R. P. LEONARDI LESSII, S. J.

TRACTATUS
DE JURE ET JUSTITIA

AUGUSTO R. P. THOMA HOLES

SS. THEOLOGICAE DOCTORIS

IN ALMA UNIVERSITATE WIRGBURGENSIS

PROFESSORE PABRICO ET ORDINARIO

APPENDIX

DE VIRTUTE RELIGIOSAE

EX OPERE DE JUSTITIA DE JURE

ET T. LEONARDI EBERHARDI

INSTITUTIONES
THEOLOGICÆ

DE

JURE ET JUSTITIA.

1. Apposite omnino post Tractatum de Gratia et Merito, præeunte Doctore Angélico, Théologi ad considerandas virtutes procedunt. Et vero cum omne meritum in virtutum actibus consistat, tamque actus meritorii, quam virtutes supernaturales radicentur in gratia sanctificante, utque ita loquar, nascentur in gratiæ sinu, ejus nutriantur lacte, et animentur spiritu, ita ordinata methodus exposcit. Ut vero aliunde constat, in Theologicas et Morales dividuntur. Sed prioribus utpote nativa sua præcellentia, velut jure, potioribus jam absolutis, Morales subsequuntur ordine, interque eas quatuor, quas S. PROSPER L. 3. de vitæ contemplat. c. 18. *spiritualis Paradisi fluente quatuor Sapientiæ fonte derivata*; S. AMBROSIIUS L. 3. de Virginib. *quatuor rotas divini currus, quibus triumphalis gloria Domini animam ingreditur*; reliqui vero Patres passim, cumque his Theologi uno verbo *Cardinales* vocarunt, suntque *Prudentia, Justitia, Temperantia, Fortitudo*, ad quas cæteræ tanquam partes potestativæ pertinent.

2. Dicuntur etiam *Cardinales*, propterea quod principaliter ac specificè expriment singulæ unam ex perfectionibus iis, quæ omni virtuti inesse debet. Primo enim virtus omnis esse *prudens* debet, et a prudentia dirigi, unde hæc cæterarum virtutum cardo est et fundamentum. Secundo *justa* esse debet, hoc est tribuere, quod alteri debetur; hanc perfectionem maxime justitia specialis et commutativa inter homines exprimit. Tertio *fortis* sit, oportet, difficultatibus non cedens: hæc perfectio in fortitudine reluet,

quatenus versatur circa honestatem quævis ardua superandi. Quarto demum esse debet *temperans*, modum a ratione præscriptum non excedens: temperantia hoc singulariter præstat, quatenus circa voluptates moderandas versatur. Ex his vero Theologia Scholastica unam *justitiam*, cæteris Philosophiæ ac Theologiæ Morali relictis, pertractandam suscipit; sic tamen, ut, secus ac Jurisprudentia, quæ juxta L. 1. Tit. 1. Instit. de Just. et Jure a Justitia ordinem ducit, primo circa ejus objectum versatur, quod ejus cognitio utilis magis ac necessaria, maximeque forum Theologicum, regulandos mores, ac decidendas pro conscientia foro quæstiones, quæ hinc et frequentes et implexæ oriuntur, attineat.

DISSERTATIO PRIMA

ET PROCEMIALIS.

DE NOTIONE ET DIVISIONE JURIS.

3. Analogum *juris* nomen est, usuque hominum diverso sensu accipitur; I. quidem pro loco, in quo judicia exercentur, et administratur justitia, quo sensu dicimus, vocari *in jus*, comparere *in jure*. II. Pro sententia judicis, atque ita is dicitur præesse *juri dicendo*. III. Pro ipsa Jurisprudentia, sive scientia legum ac canonum; in qua acceptione eos, qui legum ac canonum adepti notitiam, *Juris Consultos* appellamus; ac ita sumptum jus definitur ab ULPIANO: *Ars æqui et boni*, L. 1. ff. de J. et J.; ab Imperatore vero: *Divinarum atque humanarum rerum notitia, justi atque injusti scientia*. §. 1. Inst. h. t. IV. Ac magis proprie pro regula justi, sive lege ipsa ac canone; hocque sensu veniunt hi loquendi modi: ex *dispositione*, *fictione*, *subtilitate juris*. Item hac acceptione jus opponitur facto; unde ortum ducunt hi alii loquendi modi: *Quæstio juris*, *Quæstio facti*: *Ignorantia juris*, *Ignorantia facti*. Ac demum isto sensu §. fin. Inst. de J. et J. jus in Naturale, Gentium et Civile distinguitur, quæ tamen juris divisio potius juris magis specificè sumpti, quam in genere, aut perfecta est. V. Et strictius pro facultate et titulo agendi aliquid, vel omittendi; vel exigendi ab altero, qui vi facultatis nostræ ac tituli ad id obligatur nobis, ut hoc, illudve, det agat, aut omittat. Hoc in sensu dicimur, uti jure nostro; lædere jus alienum; succedere in jus alterius; transferre jus nostrum in alienum, etc. Jus istud, quatenus facultas, sive potestas est exigendi aliquid ab altero, vel hunc obligandi ad actionem, vel actionis omissionem, *activum* dicitur; actio autem ipsa, vel ejusdem omissio ab altero præstanda, utpote juris activi terminus, jus *passivum* appellatur, ac vulgari nomine a Theologis *debitum*, item *justum*; estque ipsum justitiæ, ut virtus specialis est, objectum, ut ex hujus notione evincitur; cum enim post ULPIANUM Princ. Instit. h. t. ac L. 10. ff. eod. definiatur passim: *Constans ac perpetua voluntas jus suum cuique tribuendi*, hoc est, juxta juris Interpretes, habitus inclinans ad suum cuique tribuendum, liquet, a justitia, quæ virtus specialis est, intendi, ut reddamus alteri, quod ejus est, hoc est, quod illi *debetur*; proin hoc *debitum* esse illius objectum.

4. Atque hoc illud jus est, quod maxime Theologi considerant. At quoniam jus, pro debito sumptum, sive *passivum*, sine altero, scilicet *activo*, penitus intelligi haud possit, cum correlativa sint, nihilque sit debitum alteri, sine jure exigendi in altero; quin præcise tantum debeas, quantum